

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI**

TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI

O'quv-uslubiy boshqarma
tomonidan ro'yxatga olindi

№

2014 yil 20 avgust

Institut Kengashining
№1-sonli qarori bilan
TASDIQLANGAN
(2014 yil 22 avgust)

JAMG'ARIB BORILADIGAN PENSIYA TA'MINOTI

ISHCHI O'QUV DASTURI

Oliy ta'limning

Bilim sohasi:	200000	–	Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq
Ta'lim sohasi:	230000	–	Iqtisod
Ta'lim mutahassisligi:	5A231301	–	Pensiya ishi

Toshkent-2014

Fanning ishchi o'quv dasturi o'quv va ishchi o'quv reja hamda o'quv dasturiga muvofiq ishlab chiqilgan.

Tuzuvchilar:

- Toshmuhamedova D. – Toshkent moliya instituti “G’aznachilik ishi” kafedrası katta o’qituvchisi
Sholdorov D. – Toshkent moliya instituti “G’aznachilik ishi” kafedrası katta o’qituvchisi

Taqrizchilar:

- Norqulov A. – Toshkent moliya instituti “Moliya” kafedrası dotsenti, i.f.n. (ichki).
Mansurov Sh. – O’zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg’armasi ijrochi direktori o’rinbosari (tashqi).

Fanning ishchi o’quv dasturi kafedraning 2014 yil 10 iyun dagi 20-sonli majlisida muhokama etilib, fakultet Kengashida ko’rib chiqishga tavsiya qilingan.

Kafedra mudiri

A.Botirov

Fanning ishchi o’quv dasturi Byudjet hisobi va davlat jamg’armalari fakulteti Kengashida muhokama qilingan va tavsiya etilgan (2014 yil 12 iyun dagi 11-sonli qarori).

Fakultet dekani

Sh.Allayarov

Kelishildi:

O’quv ishlari bo’yicha
prorektor

A.Karimov

KIRISH

1.1. Fanning maqsadi va vazifalari

Bugungi kunda iqtisodiyotni modernizatsiyalash va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish sharoitida davlat ijtimoiy ta'minot tizimi va uning muhim tarkibiy qismi bo'lgan pensiya ta'minoti alohida o'rin egallaydi.

O'zbekiston Respublikasi taraqqiyotining bugungi bosqichida iqtisodiyotni barqaror va mutanosib rivojlantirish, jahon bozorlarida mustahkam o'rin egallash, shular asosida izchil iqtisodiy o'sishni ta'minlash, xalqimizning hayot darajasi va farovonligini yanada oshirish borasidagi vazifalarni to'liq va samarali amalga oshirish sharoitida jamg'arib boriladigan pensiya tizimining amal qilish mexanizmlarini puxta o'rganish har qachongidan ham dolzarbdir.

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatining nazariy, qonuniy-huquqiy asoslarini takomillashtirish, iqtisodiy asoslari hamda moliyaviy manbalarini barqarorlashtirishning zarurligi mamlakat pensiya ta'minotini boshqarish va takomillashtirish tizimi oldiga ulkan vazifalar qo'yimokda.

“Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti” fanini o'qitishdan maqsad – jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti haqida nazariy bilimlar berish, ularda mamlakatda amalga oshirilayotgan institutsional islohotlarning bugungi bosqichida, moliyaviy-iqtisodiy inqiroz amal qilayotgan bir davrda pensiya ta'minoti boshqaruvi va nazorati tizimida faoliyat yuritish bo'yicha asosiy ko'nikmalar hosil qilishdan iborat. Ushbu maqsaddan kelib chiqqan holda mazkur fanning predmetini o'rganish uchun quyidagi *vazifalar* qo'yiladi:

- magistrantlarga jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati va ahamiyatini o'rganish;
- jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi amal qilish asoslarini o'rganish;
- jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotini boshqarishning tashkiliy asoslarini o'rganish;
- jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi daromadlari tizimini va uning manbalarini o'rganish;
- jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi xarajatlari tizimi va tarkibini o'rganish;
- jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimida moliyaviy nazoratni amalga oshirish va tashkil etish asoslarini o'rganish;
- jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi mablag'larini tartibga solish usullari va vositalarini o'rganish;
- rivojlangan mamlakatlarda jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimining asosiy yo'nalishlarini hamda ularning o'ziga xos xususiyatlarini o'rgatish va h.k.

“Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti” fani institutda o'rganiladigan boshqa iqtisodiy fanlar bilan uzviy bog'liqdir. “Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti” fani bakalavriat bosqichida o'rganilgan “Davlat maqsadli jamg'armalari”, “Davlat budjeti”, “G'aznachilik”, magistraturaning “Davlat pensiya ta'minotini tizimi”, “Budjet tizimi”, “Davlat byudjeti ijrosining g'aznachilik

tizimi” kabi fanlardan olingan nazariy asoslarga tayanadi.

Har bir mavzu yakunida ta’lim texnologiyalari keltirilgan va ularni qo’llash yuzasidan aniq tavsiyalar mazkur fandan ishlab chiqilgan o’quv-uslubiy majmua(O’UM)da bayon etilgan.

1.2. Fanni o’zlashtirgan magistrantning malakaviy darajasi:

Ushbu fanni o’rganish jarayonida magistrantlar jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti boshqaruvi va nazorat organlari faoliyatini tashkil etish nazariyasi va amaliyotiga oid bilimga, uquvga va ko’nikmalarga ega bo’lishlari lozim. Talabalar jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti faoliyatiga oid qonunchilik borasidagi yangiliklardan, mamlakatda jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti organlari faoliyati amaliyotidagi va xorijiy davlatlar jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimi amaliyotidagi o’zgarishlardan xabardor bo’lishlari lozim. “jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti” o’quv fanini o’zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida magistr:

- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minotining mohiyati, zarurligi, belgilari va funksiyalari;
- davlat pensiya ta’minoti tizimining usullari va shakllari;
- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimini boshqarish va tartibga solish asoslari;
- Rivojlangan mamlakatlar jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimi va pensiya tizimi qurilishi;
- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti daromadlari va xarajatlari tarkibi va tuzilishi;
- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti daromadlarining shakllanish manbalari va ishlatish yo’nalishlari;
- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti byudjeti resurslarini boshqarishning asosiy usullarini, ularda moliyaviy faoliyatning o’ziga xos xususiyatlari;
- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti byudjeti mablag’larini investitsiya qilish tamoyillari;
- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimi byudjetini prognozlashtirish usullarini, rivojlanish dasturlari va joriy, o’rta muddatli byudjetni tuzish asoslari;
- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimi daromadlarini shakllantirish va xarajatlarni optimallashtirishning kontseptual asoslari;
- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimi xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish asoslari;
- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimi amal qilish mexanizmlaridan foydalanish;
- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimi orqali moliyaviy barqarorlikni ta’minlash usullari;
- Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimi byudjetini shakllantirish va taqsimlashning optimal modelining qurilishi yuzasidan tegishli *tasavvurga va malakalarga ega bo’lishi kerak.*

1.3. Fanning o'quv rejasidagi fanlar bilan bog'liqligi

Mazkur fanni o'rganish uchun magistr davlat ta'lim standartlarida ko'zda tutilgan iqtisodiy fanlar bilan bevosita aloqada bo'ladi.

1.4. Fanni o'qitishda qo'llaniladigan yangi pedagogik texnologiyalar va ularning mazmun-mohiyati

“Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti” fanining *ma'ruza mashg'ulotlarida* ma'lumotlarni ko'rgazmali taqdim etish usullari va vositalari:

insert jadvali:

- mustaqil o'qish, ma'ruza tinglash jarayonida olinadigan ma'lumotlarni yaxlit bir tizimga keltirishga imkoniyat yaratadi.
- oldindan olingan ma'lumotni yangisi bilan o'zaro bog'lash qobiliyatini shakllantirishga imkon beradi.

Klaster (Klaster - tutam, bog'lash):

Ma'lumot xaritasini tuzish va barcha fikr konstitutsiyasini fokuslash va aniqlash uchun asosiy omil atrofida g'oyalarni yig'ish.

Toifali jadval:

Toifa - mavjud holat va munosabatlarni aks ettiradigan belgi (umumiy).

- ajratilgan belgilarga ko'ra olingan ma'lumotlarni birlashtirishni ta'minlaydi;
- tizimli mushohada qilish, ma'lumotlarni tarkiblashtirish va tizimlashtirish ko'nikmasini rivojlantiradi.

Kontseptual jadval:

O'rganilayotgan xodisa tushuncha, qarash, mavzu va shu kabilarni ikki va undan ortiq jihat bo'yicha taqqoslash imkonini beradi. Tizimli mushohada qilish, ma'lumotlarni tarkiblashtirish va tizimlashtirish ko'nikmasini rivojlantiradi.

BBB jadvali:

Bilaman, Bilishni xohlayman, Bildim

- matn (mavzu, bo'lim) bo'yicha tadqiqot ishlari olib borish imkonini beradi;
- tizimli mulohaza qilish, tarkibga ajratish ko'nikmalarini beradi.

T-jadval:

Bitva konsepsiya (ma'lumot)ning jihati o'zaro solishtirish (ha/yo'q, ha/qarshi). Tanqidiy mushohadani rivojlantiradi.

BLOT-tahlil jadvali:

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti resurslari holatini tahlil qilish va baholash vositasi. Bu kabi tahlilni tashkilot bo'yicha umumiy tarzda yoki alohida muammo yoki loyiha bo'yicha ham amalga oshirish mumkin. Tizimli mushohada qilish, taqqoslash, solishtirish, tahlil va sintezni amalga oshirish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Loyihalash metodi:

Kelajakda amalga oshiriladigan ishlarni rejalashtirish bo'lib, loyiha, ma'lum bir hisob-kitob, chizma va boshqalarga asoslangan holda tavsiflash, bayon qilish shaklida mujassamlashgan g'oya, fikr.

“Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti” fanining *amaliy mashg'ulotlarida* muammoni jamoali tarzda hal etishning usullari va vositalari:

Aqliy hujum:

Bu uslubda qo'yilgan savol, muammo, masalani butun guruh bilan birgalikda muhokama kilinadi. U magistrantni o'quv jarayonida mashg'ulotlarga faol qatnashishlarini, topish va bayon qilish chog'ida boshqalarni ham fikrini jalb qilish, o'z fikrlarini aytishga yo'naltiruvchi metoddir.

Bahs:

O'z fikrini ifoda etishni xohlovchilar orasida biron bir munozarali masalani muhokama qilish, xaqiqatni aniqlash va to'g'ri qarorni qabul qilish.

Muzokaralar:

Eshitish, aniq tashkil etilgan ikki tomon fikrlari almashinuvi.

Pinbord texnikasi:

Muammoni hal etish buyicha g'oyalarni tizimlashtirish va guruhlashtirish va yagona nuqtai nazarni ishlab chiqish imkonini beradi.

Delfin texnikasi:

Muammoni hal etishning jamoali baholash va tanlash imkonini beradi.

6-6 *texnikasi:*

Qo'yilgan muammoni hal etish buyicha jamoa tomonidan ifodalangan variantlardan eng yaxshisi baholanadi va tanlanadi, keyin xarakterlar algoritmiga muvofiq ma'lum belgilar bo'yicha guruhlanadi.

Keys stadi:

Talabalarni qaror qabul qilishga o'rgatishda muammoli vaziyat hosil kilib, uni echishni o'rganish metodi.

Shuningdek, "Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti" fanining amaliyot mashg'ulotlarida kompyuter dasturlaridan, slaydlardan, multimedia ta'lim vositalaridan, INTERNET sahifalari va tizimlaridan foydalanish tavsiya etiladi.

Magistrantlarga ushbu fanni o'zlashtirishda mavjud o'quv adabiyotlaridan, elektron darslik, testlar majmuasi va boshqa manbalardan foydalanish tavsiya etiladi.

I. 5A231301 “Pensiya ishi” mutaxassisligida “Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti” fanidan o’qitiladigan mavzular va ular bo’yicha mashg’ulot turlariga ajratilgan soatlar hajmining taqsimoti

№	Fan mavzularining nomi	jami soatlar	ma’ruza	amaliy mashg’ulot	mustaqil ta’lim
1.	“Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti” fanining predmeti, maqsad va vazifalari	2	2	-	-
2.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minotining mohiyati va ahamiyati	8	2	2	4
3.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti faoliyatining huquqiy asoslari	10	2	4	4
4.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti faoliyati mexanizmi	8	2	2	4
5.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimini boshqarish	6	2	2	2
6.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti daromadlari tizimi	6	2	2	2
7.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimi xarajatlari	6	2	2	2
8.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti nazorati	6	2	2	2
9.	Rivojlangan mamlakatlar jamg’arib boriladigan pensiya tizimi	6	2	2	2
10.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minotini takomillashtirish istiqbollari	6	2	2	2
	Jami	64	20	20	24

1. O'QUV MATERIALLARI MAZMUNI

2.1. MA'RUZA MASHG'ULOTLARI

2.1.1. “Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti” fanining predmeti, maqsad va vazifalari (2 soat)

“Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti” fanining iqtisodiy fanlar va ixtisoslik fanlar tizimidagi o'rni va ahamiyati. Fanning predmeti, asosiy mazmuni, tarkibiy tuzilishi, vazifalari. Fanning boshqa iqtisodiy fanlar bilan bog'liqligi

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, BBB jadvali, aqliy hujum*
[A1, A2, A3, A4, Q12]

2.1.2. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining mohiyati va ahamiyati(2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining mohiyati va mazmuni. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining davlat pensiya ta'minotidagi o'rni va ahamiyati. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimiga o'tilishining zarurligi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi orqali yalpi ichki mahsulot va milliy daromadning taqsimlanishi va qayta taqsimlanishi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimining moliya tizimi bo'g'inlari bilan o'zaro munosabatlari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, toifali jadval, kontseptual jadval*

[A3, A4, A5, Q6, Q7, Q8, Q10]

2.1.3. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatining huquqiy asoslari (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatining huquqiy asoslari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotida pensiyalarni tayinlash va to'lash munosabatlarini tartibga soluvchi huquqiy hujjatlar. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – pensiya ta'minotining huquqiy asosi sifatida. “Davlat pensiya ta'minoti to'g'risida”gi Qonunning qabul qilinishi, uning mazmuni, tarkibi, ijtimoiy ta'minot munosabatlarini tartibga solishdagi ahamiyati. “Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti to'g'risida”gi Qonunning qabul qilinishi, uning mazmuni, tarkibi, ijtimoiy ta'minot munosabatlarini tartibga solishdagi ahamiyati. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti qonunchiligidagi so'nggi o'zgarishlar va rivojlanish istiqbollari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, toifali jadval, kontseptual jadval*.

[A3, A5, Q9, Q10]

2.1.4. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyati mexanizmi (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti - davlat pensiya ta'minotining tarkibiy qismi sifatida. Jamg'arib boriladigan pensiya tizimining siyosati, taktikasi va strategiyasi. Mamlakatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda jamg'arib

boriladigan pensiya tizimi mablag'laridan foydalanishning asosiy yo'nalishlari. Jamg'arib boriladigan pensiya tizimi mablag'larini boshqarish va tartibga solishing o'ziga xos xususiyatlari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *Ko'rgazmali (vizuallashgan) ma'ruza, aqliy hujum, munozara, taqdimot*

[A3,A4,Q7,Q9,Q10,Q11,Q12]

2.1.5. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimini boshqarish (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimini boshqarish to'g'risida tushuncha. Boshqarish sub'ektlari, ularning guruhlanishi, asosiy vazifalari. Jamg'arib boriladigan pensiya tizimining boshqaruv organlari, ularning vakolatlari, huquq va majburiyatlari. O'zbekiston Respublikasi Xalq banki tizimining jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotini boshqarishdagi o'rni, ahamiyati, funktsiyalari va vazifalari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *Ko'rgazmali (vizuallashgan) ma'ruza, aqliy hujum, munozara, taqdimot*

[A3,A2,A5,Q9,Q10,Q11,Q12]

2.1.6. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlari tizimi (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlarining mazmuni va manbalari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlari tarkibi, tuzilishi va dinamikasi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlarining tushumini ta'minlashda soliq idoralarning ahamiyati. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlarining shakllanishida xo'jalik yurituvchi sub'ektlar va aholining ishtiroki. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlari barqarorligini ta'minlash. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining daromad bazalarini mustahkamlashning bugungi kundagi muammolari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *Ma'ruza, klaster, munozara, blits-so'rov*

[A1,A2,A3,A5,Q10,Q11,Q12]

2.1.7. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi xarajatlari (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti xarajatlarining mazmuni, tarkibi va tuzilishi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotida pensiyalarni hisoblash va to'lash tartibi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimida amalga oshiriladigan pensiyalar va boshqa to'lovlar. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi daromadlari va xarajatlari mutanosibligini ta'minlash. Jamg'arib boriladigan pensiya tizimi mablag'larini tartibga solish va boshqarish.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *Ma'ruza, muammoli holatlarni echish, sinkveyn, blits-so'rov, klaster*

[A1,A2,A3,A5,Q8,Q9,Q10,Q11]

2.1.8. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti nazorati (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatini nazorat qilishning mazmuni, vazifalari va ahamiyati. Nazoratning turlari, shakllari va usullari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti nazoratida dastlabki nazorat, joriy nazorat va so'nggi nazoratni amalga oshirishning vazifalari. Xalq banki tizimida jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi nazoratini amalga oshirilishi.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *Ma'ruza, muammoli holatlarni echish, sinkveyn, blits-so'rov, klaster*

[A1,A2,A3,A5,Q8,Q9Q,Q11]

2.1.9. Rivojlangan mamlakatlar jamg'arib boriladigan pensiya tizimi (2 soat)

Rivojlangan mamlakatlarning jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimlari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimlari shakllanishining asoslari. Rivojlangan mamlakatlar jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlari shakllanishining o'ziga hos xususiyatlari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti orqali ijtimoiy siyosatni amalga oshirilishi mexanizmlari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimining moliya bozorida ishtirok etishi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti aktivlarini boshqarish. Rivojdangan mamlakatlarda jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti mablag'larini moliya bozorlarida ko'paytirishda foydalanish yo'llari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *insert jadvali, Klaster, Kontseptual jadval*

[A1,A2,A3,A5,Q10,Q11,Q12]

2.1.10. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotini takomillashtirish istiqbollari (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatining huquqiy asoslarini mustahkamlash. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlari tushumi barqarorligini ta'minlash. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti xarajatlaridan oqilona foydalanish. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti byudjetining balanslilikini ta'minlash. Iqtisodiy islohotlarning hozirgi sharoitida jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatini takomillashtirish.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *insert jadvali, Klaster, Kontseptual jadval*

[A1,A2,A3,A5,Q10,Q11]

2.2. AMALIY MASHRULOTLARNI TASHKIL ETISH BO'YICHA KO'RSATMALAR

2.2.1. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining mohiyati va ahamiyati(2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining mohiyati va mazmuni. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining davlat pensiya ta'minotidagi o'rni va ahamiyati.

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimiga o'tilishining zarurligi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi orqali yalpi ichki mahsulot va milliy daromadning taqsimlanishi va qayta taqsimlanishi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimining moliya tizimi bo'g'inlari bilan o'zaro munosabatlari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, toifali jadval, kontseptual jadval*

[A3, A4, A5, Q6, Q7, Q8, Q10]

2.2.2. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatining huquqiy asoslari (4 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatining huquqiy asoslari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotida pensiyalarni tayinlash va to'lash munosabatlarini tartibga soluvchi huquqiy hujjatlar. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – pensiya ta'minotining huquqiy asosi sifatida. “Davlat pensiya ta'minoti to'g'risida”gi Qonunning qabul qilinishi, uning mazmuni, tarkibi, ijtimoiy ta'minot munosabatlarini tartibga solishdagi ahamiyati. “Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti to'g'risida”gi Qonunning qabul qilinishi, uning mazmuni, tarkibi, ijtimoiy ta'minot munosabatlarini tartibga solishdagi ahamiyati. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti qonunchiligidagi so'nggi o'zgarishlar va rivojlanish istiqbollari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, toifali jadval, kontseptual jadval*.

[A3, A5, Q9, Q10]

2.2.3. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyati mexanizmi (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti - davlat pensiya ta'minotining tarkibiy qismi sifatida. Jamg'arib boriladigan pensiya tizimining siyosati, taktikasi va strategiyasi. Mamlakatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda jamg'arib boriladigan pensiya tizimi mablag'laridan foydalanishning asosiy yo'nalishlari. Jamg'arib boriladigan pensiya tizimi mablag'larini boshqarish va tartibga solishing o'ziga xos xususiyatlari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *Ko'rgazmali (vizuallashtirilgan) ma'ruza, aqliy hujum, munozara, taqdimot*

[A3, A4, Q7, Q9, Q10, Q11, Q12]

2.2.4. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimini boshqarish (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimini boshqarish to'g'risida tushuncha. Boshqarish sub'ektlari, ularning guruhlanishi, asosiy vazifalari. Jamg'arib boriladigan pensiya tizimining boshqaruv organlari, ularning vakolatlari, huquq va majburiyatlari. O'zbekiston Respublikasi Xalq banki tizimining jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotini boshqarishdagi o'rni, ahamiyati, funktsiyalari va vazifalari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *Ko'rgazmali (vizuallashtirilgan) ma'ruza, aqliy hujum, munozara, taqdimot*

[A3, A2, A5, Q9, Q10, Q11, Q12]

2.2.5. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlari tizimi (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlarining mazmuni va manbalari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlari tarkibi, tuzilishi va dinamikasi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlarining tushumini ta'minlashda soliq idoralarning ahamiyati. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlarining shakllanishida xo'jalik yurituvchi sub'ektlar va aholining ishtiroki. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlari barqarorligini ta'minlash. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining daromad bazalarini mustahkamlashning bugungi kundagi muammolari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *Ma'ruza, klaster, munozara, blits-so'rov*

[A1,A2,A3,A5,Q10,Q11,Q12]

2.2.6. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi xarajatlari (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti xarajatlarining mazmuni, tarkibi va tuzilishi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotida pensiyalarni hisoblash va to'lash tartibi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimida amalga oshiriladigan pensiyalar va boshqa to'lovlar. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi daromadlari va xarajatlari mutanosibligini ta'minlash. Jamg'arib boriladigan pensiya tizimi mablag'larini tartibga solish va boshqarish.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *Ma'ruza, muammoli holatlarni echish, sinkveyn, blits-so'rov, klaster*

[A1,A2,A3,A5,Q8,Q9,Q10,Q11]

2.2.7. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti nazorati (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatini nazorat qilishning mazmuni, vazifalari va ahamiyati. Nazoratning turlari, shakllari va usullari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti nazoratida dastlabki nazorat, joriy nazorat va so'nggi nazoratni amalga oshirishning vazifalari. Xalq banki tizimida jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimi nazoratini amalga oshirilishi.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *Ma'ruza, muammoli holatlarni echish, sinkveyn, blits-so'rov, klaster*

[A1,A2,A3,A5,Q8,Q9,Q11]

2.2.8. Rivojlangan mamlakatlar jamg'arib boriladigan pensiya tizimi (2 soat)

Rivojlangan mamlakatlarning jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimlari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimlari shakllanishining asoslari. Rivojlangan mamlakatlar jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlari shakllanishining o'ziga hos xususiyatlari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti orqali ijtimoiy siyosatni amalga oshirilishi mexanizmlari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimining moliya bozorida ishtirok etishi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti aktivlarini boshqarish. Rivojdangan

mamlakatlarda jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti mablag'larini moliya bozorlarida ko'paytirishda foydalanish yo'llari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *insert jadvali, Klaster, Kontseptual jadval*

[A1,A2,A3,A5,Q10,Q11,Q12]

2.2.9. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotini takomillashtirish istiqbollari (2 soat)

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatining huquqiy asoslarini mustahkamlash. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti daromadlari tushumi barqarorligini ta'minlash. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti xarajatlaridan oqilona foydalanish. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti byudjetining balanslilikini ta'minlash. Iqtisodiy islohotlarning hozirgi sharoitida jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatini takomillashtirish.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *insert jadvali, Klaster, Kontseptual jadval*

[A1,A2,A3,A5,Q10,Q11]

3.1. MUSTAQIL TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING SHAKLI VA MAZMUNI

Mustaqil ta'lim talabalar uchun o'quv mashg'uloti hisoblanadi va rejali xususiyatga ega. Mustaqil ta'limning mavzulari talabalar uchun mustaqil o'rganishlari shart bo'lgan ma'ruzalar va amaliy mashg'ulotlardan tashkil topgan. U talabalarning nazariy bilimlarini mustahkamlash va kengaytirishga, o'tilgan mavzularni kengroq va chuqurroq o'rganishga hamda dunyoqarashini yana ham kengaytirishga yordam beradi. Shuningdek, mustaqil ta'limga mo'ljallangan topshiriqlar ma'ruzalar mavzulari, amaliy mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rishga qaratilgan. Bundan tashqari, talabalar ayrim nazariy mavzularni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirishlari natijasida loyiha yoki ilmiy maqolalar tayyorlashlari hamda ilmiy-amaliy konferentsiyalarda ilmiy ma'ruzalar qilishlari mumkin. Taqdimot, ma'ruzalar mavzulari fan bo'yicha kafedra tomonidan tayyorlangan O'quv-uslubiy majmua tarkibiga kiritiladi hamda kafedra tomonidan belgilab berilgan hajmda bajariladi. Quyida keltirilgan mavzular bo'yicha topshiriqlarning bajarilishi barcha talabalar uchun majburiy bo'lib, jadvalda ko'rsatilgan muddatlarda bajarilishi kerak.

“Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti” fani bo’yicha mustaqil ta’limning mazmuni va bajarish muddatlari

№	Mavzular	Mustaqil ta’limga oid topshiriq va tavsiyalar	Bajarish muddati
1.	“Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti” fanining predmeti, maqsad va vazifalari	“Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti” fanining boshqa iqtisodiy fanlar bilan aloqadorligini ko’rsatuvchi chizma tayyorlash va xulosa yozish	Mavzu yakunida
2.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minotining mohiyati va ahamiyati	Asosiy va qo’shimcha adabiyotlar asosida turli davr iqtisodchi olimlarning jamg’arib boriladigan pensiya ta’minotining mohiyati va funksiyalariga qarashlari bo’yicha axborot tayyorlash	Amaliy mashg’ulot davomida
3.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti faoliyatining huquqiy asoslari	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti munosabatlarining huquqiy asoslarini tavsiflovchi chizma tayyorlash va xulosa yozish	Amaliy mashg’ulot davomida
4.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti faoliyati mexanizmi	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti asosiy yo’nalishlari to’g’risida referat tayyorlash va himoya qilish	Mavzu yakunida
5.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimini boshqarish	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimini boshqarish organlarining vazifalari, vakolatlari, huquq va majburiyatlari haqida taqdimot tayyorlash	Amaliy mashg’ulot davomida
6.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti daromadlari tizimi	O’zbekiston Respublikasi jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti daromadlari tarkibi va tuzilishining tahlili asosida tahliliy ish tayyorlash va himoya qilish	Mavzu yakunida
7.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimi xarajatlari	O’zbekiston Respublikasi jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti xarajatlari tarkibi va tuzilishining tahlili asosida tahliliy ish tayyorlash va himoya qilish	Amaliy mashg’ulot davomida
8.	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti nazorati	Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti nazorati organlarining nizomlarini o’rganish asosida mustaqil ish majmuini tayyorlash	Amaliy mashg’ulot davomida
9.	Rivojlangan mamlakatlar jamg’arib boriladigan pensiya tizimi	Xorijiy davlatlar va O’zbekiston Respublikasi jamg’arib boriladigan pensiya tizimi qiyoslash asosida mustaqil ish majmuini tayyorlash	Oraliq baholashda

10.	Jamg'arib pensiya takomillashtirish istiqbollari	boriladigan ta'minotini	Jamg'arib ta'minotini istiqbollari	boriladigan takomillashtirish aks ettiruvchi chizma tayyorlash va xulosa yozish	Mavzu yakunida

4. REYTING BAHOLASH TIZIMI

4.1. Reyting nazorati jadvali

Reyting nazorati turlari	Semestr haftalari																				Attestatsiya	Ballar	Saralash ballari
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	20					
JN	0-5			0-6			0-6			0-6			0-6			0-6				0-35	39		
ON	0-17									0-18										0-35			
\sum (JN+ON)	0-70																						0-70
YaN																					0-30	0-30	0
Jami	0-70																				0-30	0-100	56

Izoh: Semestr haftalari soni ta'lim yo'nalishi(mutaxassislik)ning o'quv rejasi va o'quv jarayoni grafigiga muvofiq belgilanadi va farqlanishi mumkin (18-19 haftalar qishki ta'vil davri hisoblanadi).

4.2. JN bo'yicha baholash mezonlari

JNda amaliy mashg'ulotlar o'zlashtirilishi bo'yicha yuqoridagi jadvalda keltirilgan semestr haftalari kesimida har bir mashg'ulotda talabanning o'zlashtirishiga mos ravishda mezon asosida 0-2 (yoki har hafta bo'yicha 0-6) ballgacha jami 0-35 ballgacha jamlanishi belgilangan.

4.3. ON bo'yicha baholash mezonlari

ON ma'ruza mashg'ulotlari materiallari asosida bir semestr davomi 2 marta o'tkaziladi. ON bo'yicha talaba jami 0-35 (har birida 0-17 /0-18) ballgacha jamlashi mumkin.

Fanning o'qitilgan mavzulari bo'yicha o'zlashtirish nazorati turli shakllarda o'tkazilishi mumkin. Mazkur fandan ON test sinovi shaklida o'tkazilganda testlar soni va ularga mos ravishdagi mezon 0-17 /0-18 ball kesimida kafedra tomonidan alohida belgilanadi.

4.4. \sum (JN+ON) bo'yicha baholash mezonlari

\sum (JN+ON) 0-70 gacha bo'lgan reyting ballari quyidagi mezonlarga muvofiq umumlashtirilishi belgilangan:

Baholash mezonlari	Reyting ballari		Σ (JN+O N)
	JN	ON	
“Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti” fani mashg’ulotlari mavzulari bo’yicha har tomonlama chuqur va mukammal bilimga ega. Nazariy va amaliy mashg’ulotlarda jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti faoliyati bilan bog’liq masalalar bo’yicha xulosa va qaror qabul qila oladi, mustaqil mushohada yurita oladi, amalda qo’llay oladi, mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega.	30-35	30-35	60-70
Fan mashg’ulotlari mavzulari bo’yicha to’la bilimga ega. Mashg’ulotlarda jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti faoliyati bilan bog’liq masalalar bo’yicha mustaqil mushohada yurita oladi, amalda qo’llay oladi, mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega.	25-29	25-29	50-69
Fan mashg’ulotlari mavzulari bo’yicha qoniqarli bilimga ega. Amaliy mashg’ulotda jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti faoliyati bilan bog’liq masalalar bo’yicha mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega.	20-24	20-24	39-49
Fan mashg’ulotlari mavzulari bo’yicha qoniqarsiz bilimga ega. Amaliy mashg’ulotda jamg’arib boriladigan pensiya ta’minoti faoliyati bilan bog’liq masalalar yuzasidan aniq tasavvurga ega emas, bilmaydi.	0-19	0-19	0-38

4.5. YaN ni baholash mezonlari

YaN “Yozma ish” yoki “Test sinovi” shaklida (0-30) ballgacha belgilan mezon asosida yoki majmual shaklda Yozma ish + test sinovi shaklida (6/24) ballik tizim asosida o’tkaziladi. YaN og’zaki shaklda o’tkazilganda 0-30 bo’lgan reyting ballari quyidagi mezonlarga muvofiq belgilangan:

5. DASTURNING INFORMATSION-KOMMUNIKATSION VA USLUBIY TA’MINOTI

Mazkur fanni o’qitish jarayonida ta’limning zamonaviy usullari, pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo’llanilishi nazarda tutilgan.

Jamg’arib boriladigan pensiya ta’minotining nazariy asoslari bo’limiga tegishli ma’ruza darslarida zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida prezentatsion va elektron-didaktik texnologiyalardan;

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining daromadlari va xarajatlari tizimi bo'limiga tegishli mavzularni o'zlashtirishda aqliy hujum, kichik guruhlarda ishlash, situatsion vazifalarni bajarish kabi pedagogik texnologiyalardan;

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyati mexanizmi tashkil etish bo'limidagi mavzularni o'zlashtirishda kichik guruhlar musobaqalari, guruhli fikrlash, magistrlar prezentatsion ishlarining taqdimoti muhokamasi kabi texnologiyalarni qo'llash nazarda tutiladi.

Shu bilan birga, magistrlar virtual huquqiy-me'yoriy hujjatlar kutubxonasi tizimi orqali budjet-moliyaviy qonunchilik yangiliklaridan xabardor bo'lishlari va o'qish jarayonida ulardan foydalanishlari mumkin.

Fanni o'qitishda multimedia jihozlaridan foydalanib, mavzular bo'yicha ishlab chiqilgan Rower Point dasturidagi jadvallardan, kompyuter, audio va video jihozlaridan foydalaniladi. Shuningdek, ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar davomida budjet munosabatlarining nazariy va amaliy jihatlarini tavsiflovchi tarqatma materiallar, slaydlar hamda ko'rgazmali qurollardan foydalaniladi.

5.1. Asosiy adabiytlar:

1. Srojiddinova Z.X. O'zbekiston Respublikasi budjet tizimi. T.:Infocom. 2010. – 500 b.
2. Нешчитой А.С. Бюджетная система Российской Федерации. Учебник. М.: Издателско-торговая корпорация "Дашков и К". 2012. - 336 с
3. Xaitov A.A., Ziyadullaev M. O'zbekistonda pensiya ta'minoti va xorij tajribasi. –T.: “Adolat”. 2009. - 172 b.
4. Qosimova G.A. Budjetdan tashqari fondlar. O'quv qo'llanma. –T.: IQTISOD-MOLIYA. 2007. -148 b.
5. Qosimova G.A, Karimova Z.X. Budjetdan tashqari fondlar. O'quv qo'llanma. –T.: “IQTISOD-MOLIYA”. 2009. - 202 b.

5.2.Qo'shimcha adabiyotlar:

6. Vahobov A., Malikov T. Moliya: Umumdavlat moliyasi. O'quv qo'llanma. T.: Iqtisod-moliya, TMI-2010. - 595 b.
7. Кадомцева С.В. Государственные финансы. Учебное пособие.- М.: «ИНФРА -М». 2010. -352 с.
8. Карчевский В.В., Андросова Л.Д., Окунева Л.П., Смирнова Е.Е. Целевые бюджетные и внебюджетные фонды. Учебное пособие. – М.: “Вузовский учебник”. 2011. -224 с.
9. Mirzamahmudov M.M. Maqsadli jamg'armalardan foydalanish samaradorligini oshirish mexanizmini takomillashtirish. Monografiya. -T.: «IQTISOD-MOLIYA». 2013. 112 b.
10. Xaydarov M., Suvonqulov A., Sugirbaev B., Nurmatov B. “Davlat byudjeti ijrosining g'aznachilik tizimi”. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”.2010 y.
11. Malikov T., Jalilov P., Budjet-soliq siyosati. Monografiya. T.: Akademnashr. 2011, 472 b.
12. Internet saytlari:

www.mf.uz
www.gov.uz
www.lex.uz
www.stat.uz
www.budget.ru
www.uzreport.co
www.undp.uz
www.publicfinance.uz

